

Зміст

- 2 Микола Рябчук: За Україну без Мугаб(е)
- 4 Мирослав Попович: Думки про те, що ж ми вибрали
- 6 Ольга Кочерга: Правопис чужомовного походження
- 10 Вадим Дивнич: Недержавний правопис державної мови
- 12 Василь Черепанин: Літаки в голові
- 16 Александр Тимофеевський: Обставання за упалих і суд Лінча
- 17 Кристина Курчаб-Редліх: Демократія на спеціальній службі
- 21 Андрій Залярнюк: Село і люди
- 25 Марта Богачевська: Реєстр побутового патріотизму
- 28 Ярослав Поліщук: Випробування постмодернізмом
- 31 Богдан Бойчук: Про літературну історіософію та бешкетування в літературі
- 33 Григорій Грабович: Ne sutor ultra crepidam
- 35 Василь Габор: Два оповідання

Критика on-line: <http://www.krytyka.kiev.ua>

Автори

МИКОЛА РЯБЧУК

письменник, публіцист, автор кількох книжок і багатьох літературно-критичних, наукових та науково-популярних статей про громадянське суспільство, національну ідентичність і націоналізм.

МИРОСЛАВ ПОПОВИЧ

член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, директор Інституту філософії НАНУ, професор Києво-Могилянської академії.

ОЛЬГА КОЧЕРГА

кандидат фізико-математичних наук, керівник Київського фізико-математично-астрономічного термінологічного семінару.

ВАДИМ ДИВНИЧ

редактор часопису «Критика».

ВАСИЛЬ ЧЕРЕПАНИН

студент магістерської програми «Культурологія» Києво-Могилянської Академії.

АЛЕКСАНДР ТИМОФЕЄВСЬКИЙ

кінознавець, критик, публіцист, головний редактор аналітичного інтернет-видання «Хартія.ру» (Москва).

КРИСТИНА КУРЧАБ-РЕДЛІХ

журналістка, працює кореспонденткою в Москві. Авторка книжки про сучасну Польщу «Pandriozka».

АНДРІЙ ЗАЯРНЮК

докторант Альбертського університету (Канада), фахівець із соціальної та культурної історії України XIX–XX століть.

МАРТА БОГАЧЕВСЬКА

науковець, директор Програм академічних обмінів імені Фулбрайта в Україні.

ЯРОСЛАВ ПОЛІЩУК

літературознавець, доктор філологічних наук, професор Рівненського гуманітарного університету. Остання книжка — «Міфологічний горизонт українського модернізму» (1998).

БОГДАН БОЙЧУК

поет, перекладач, один із провідних членів Нью-Йоркської групи. Засновник і редактор літературного квартальника «Світо-вид». Живе в Нью-Йорку.

ГРИГОРІЙ ГРАБОВИЧ

літературознавець, професор Гарвардського університету (США). Остання книжка — «Шевченко, якого не знаємо» (Київ, 2000).

ВАСИЛЬ ГАБОР

письменник, журналіст. Живе і працює у Львові. Остання книжка — збірка новел «Книга екзотичних снів та реальних подій» (Львів, 1999).

Головний редактор

Григорій Грабович

Відповідальний редактор

Андрій Мокроусов

Редакційна колегія

Юрій Андрухович
Богумила Бердиховська
Ярослав Грицак
Володимир Кулик
Микола Рябчук
Олександр Савченко
Олексій Толочко
Юрій Шаповал
Ігор Шевченко

Вадим Дивнич, випусковий редактор; Оксана Побережська, редактор; Нонна Вислобокова, коректура; Ярослав Гаврилюк, технічний директор; Тамара Масленнікова, комп'ютерний дизайн; Майя Притикіна, технічна редакція; Ірина Щербанюк, громадські зв'язки; Валентина Казбек і Василь Швидкий, реклама і маркетинг; Ксенія Овчаренко, summary. Дизайн першої сторінки обкладинки — Гліба Нечасова. Використано репродукцію картини Казимира Малевича «Жемі» (1909–1910, або після 1927).

Поштова адреса редакції: 01001, Київ-1, а/с 255; тел.: (044) 212-26-19; тел./факс: (044) 235-81-84; krytyka@gilan.uanet у США: Krytyka, 1583 Massachusetts Avenue, Cambridge, MA 02138, USA; e-mail: grabowic@fas.harvard.edu Львівське представництво: Наталя Серда, тел.: (0322) 67-36-96. Люблінське представництво: Тарас Шумейко (Taras Shumeiko), t_shumeiko@yahoo.com

Охочих придбати часопис за кордоном (окрім Польщі) просимо звертатися:

HURI Publications, 1583, Massachusetts Avenue, Cambridge, MA 02138, tel. 617-495-3692; fax 617-495-8097; huri@fas.harvard.edu Переддilatникам у Польщі пропонуємо звертатися до представництва у Любліні.

Критика, рік VI, число 3 (53), березень 2002.

Переддilatний індекс 33909.

Вартість переддilatати на 2002 рік в Україні: 1 міс. — 2,05 грн.; 3 міс. — 6,15 грн.; 5 міс. — 12,30 грн.; 10 міс. — 20,50 грн.

«Критика» щиро вдячна Фонду катедр українознавства Гарвардського університету за щедрі пожертви, яка уможливила видання часопису впродовж тривалого часу.

© Критика, 2002. Усі права застережені. Відтворення і передрук матеріалів лише за письмовим дозволом редакції. Свідчення про державну реєстрацію № KB 2690 від 21.04.97.

Надруковано у ВПП «Техніка», м. Київ, вул. Білоруська, 36-а.

Юрій Шевельов
1908–2002

Редакція «Критики» ділиться сумною вістю: 12 квітня у Нью-Йорку помер видатний український науковець і літературний критик Юрій Володимирович Шевельов (Юрій Шерех). Зі смертю Юрія Шевельова-Шереха закінчується ціла епоха в українській філологічній науці та літературі, епоха, яка охоплює більшу частину XX сторіччя.

Як і цілому його поколінню, доля присудила Юрію Шевельову пережити випробування раних років совєтського режиму і Другу світову війну. Закінчивши в 1931 році Харківський університет, а в 1938-му аспірантуру, він був у ньому доцентом, а потім керівником кафедри української філології. По війні Юрій Шевельов, як і багато його співвітчизників, опинився на еміграції. Після періоду діпті він викладав слов'янську філологію у Лундському університеті в Швеції, а від 1952 року — слов'янські мови в Гарвардському університеті. Від 1954 до 1978 років Юрій Шевельов був професором слов'янської філології в Колумбійському університеті в Нью-Йорку. Весь цей час, і зокрема вже на еміграції, Юрій Шевельов брав активну участь в українському громадському житті — як довголітній президент Української Вільної Академії Наук у США, як редактор «Сучасности», як голова журі премії Антоновичів.

За фахом і основною науковою діяльністю Юрій Шевельов був лінгвістом; на його працях у галузі славистики, якими він здобув собі світовий авторитет, виховано кілька поколінь мовознавців-славистів. Він завжди наголошував, що його науковий вислід і наукові досягнення — саме в цій царині.

Проте, коли йдеться про внесок в українське культурне життя, то найбільшій і, може, найтривкішій своїй досягненню Юрій Володимирович зробив (створивши для цієї ролі alter ego — Юрія Шереха) в ділянці літературної критики, літературно-критичної публіцистики і літературно-організаційної діяльності — бодай на тому центральному етапі, який був апогеем його впливу: в періоді МУРу з його пошуками нового обличчя і стилю як для української літератури, так і для самої нації (1945–1948). Шерех-Шевельов не тільки був головним теоретиком цього «малого ренесансу» українського повоєнного життя, але й зумів прищепити і своєму, і наступним поколінням глибше розуміння героїчної доби розстріляного відродження і водночас вихід на світові обрії. Його праця та енергія навіювали віру в майбутнє української літератури, і навіть більше, гарантували її перспективність.

Роль метра й арбітра літературних стандартів, яку Юрій Шерех завоював у періоді МУРу, залишилася при ньому до кінця, хоч, як видно з його майстерної збірки «Не для дітей» (1964), він і переживав власні сумніви. Основними чинниками його авторитету були не тільки ерудиція та ввічливість у своїх критеріях, а й уміння їх проєктувати своїм тонким, але також і крицевим аналізом і... дипломатичним розумінням взаємодії громадського, наукового та літературного життя. В суті речей, Юрій Шерех-Шевельов одночасно й дещо парадоксально (парадокс коріниться у співдії його двох іпостасей), стверджуючи й поглиблюючи канон, постійно, як ми б тепер сказали, його деконструював. Він постійно був відкритий до нових талантів — але ця відкритість завжди вписувалася в його стандарти і його правила гри.

Поворот Юрія Шереха-Шевельова на незалежну Україну майже завершено — але тільки в текстовальному плані (і то не до кінця) і державно-символічному (державна Шевченківська премія 2000 року — після трьох невдалих спроб); глибше розуміння ще попереду. Його відхід в історію зобов'язує нас осмислити його багатогранне і надзвичайно продуктивне життя, його велику і складну інтелектуальну спадщину і ту центральну роль, яку він відіграв у духовному житті української спільноти.

Вічна йому пам'ять.

За редакцію,

Григорій Грабович